

DOBRE PRAKTYKI DOTYCZĄCE CYBERBEZPIECZEŃSTWA
W DZIAŁALNOŚCI KANCELARII ADWOKACKICH
I PRACY ADWOKATA

WPROWADZENIE

Niniejszy dokument stanowi zbiór dobrych praktyk dotyczących cyberbezpieczeństwa w działalności kancelarii adwokackiej i pracy Adwokata. Dobre Praktyki mają charakter zaleceń, których stosowanie nie jest obligatoryjne a brak ich stosowania nie rodzi bezpośrednich negatywnych skutków w odpowiedzialności zawodowej czy dyscyplinarnej. Nie wyłącza to jednak obowiązków adresatów Dobrych Praktyk w zakresie dołożenia należytej staranności w dochowaniu Tajemnicy zawodowej, określonych przepisami prawa i aktów samorządu adwokackiego, w szczególności regulujących zasady etyki zawodowej adwokata.

Dobre Praktyki przedstawione w niniejszym dokumencie nie stanowią wyczerpującej listy zaleceń z zakresu cyberbezpieczeństwa. Kancelarie, w tym adwokaci prowadzący indywidualną praktykę zawodową, powinni dołożyć należytej staranności w doborze środków technicznych i organizacyjnych pozwalających na utrzymanie właściwych zabezpieczeń teleinformatycznych i ich stosowaniu. W przypadkach, w których Adwokat nie posiada wystarczającej wiedzy teleinformatycznej i z zakresu cyberbezpieczeństwa zaleca się korzystnie z usług specjalistycznych podmiotów trzecich. Kancelarie posiadające Personel mogą rozważyć zasadność włączenia do jego składu odpowiednich specjalistów.

Dobre Praktyki nie zawierają rekomendacji w zakresie stosowania narzędzi i technologii pochodzących od określonych producentów i dostawców. Przedstawienie w Dobrych Praktykach przykładów narzędzi byłoby niewskazane z uwagi na charakter Dobrych Praktyk, a także brak możliwości przeprowadzania systematycznej analizy poszczególnych narzędzi w celu podtrzymania ww. rekomendacji.

Mając powyższe na uwadze, stosowanie Dobrych Praktyk nie gwarantuje pewności ochrony przed Incydentami i nie zwalnia Kancelarii i danego Adwokata z odpowiedzialności za dochowanie należytej staranności w zapewnieniu bezpieczeństwa w powyższym zakresie. Adresaci Dobrych Praktyk powinni dokonać zmapowania procesów i zabezpieczeń stosowanych wewnątrz własnej organizacji, a następnie – w oparciu o rzetelną analizę ryzyka – podjąć decyzję w przedmiocie stosowania określonych środków technicznych i organizacyjnych, w tym poszczególnych zaleceń zawartych w Dobrych Praktykach. Jeśli w oparciu o ww. analizę, a także specyfikę przetwarzanych danych, stosowanie określonych zaleceń nie byłoby właściwe, Kancelaria lub dany Adwokat powinien pominąć dane zalecenia.

Dobre Praktyki nie stanowią również wytycznych w zakresie dochowania przez Kancelarię i Adwokata zgodności przetwarzania przez nich danych osobowych z stosownymi przepisami prawa, w tym rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE. W szczególności, z uwagi na obowiązki określone powyższymi przepisami, konieczne może być przyjęcie wyższych standardów ochrony danych niż wskazane w niniejszym dokumencie.

Na Dobre Praktyki składają się zalecenia przedstawione w głównej części w formie tabel pogrupowanych według pól tematycznych (m.in. technologicznych, procesowych) wraz z ich rozróżnieniem na adresatów zawartych zaleceń, a także załącznik zawierający omówienie poszczególnych zaleceń. Główna część podzielona jest na wprowadzenie, rozdział I (zawierający zalecenia podstawowe dla wszystkich adresatów, w tym Kancelarii jednoosobowych) oraz rozdział II (zawierający zalecenia dodatkowe, przeznaczone dla pozostałych grup Kancelarii).

Ze względu na różnice w skali występującego ryzyka oraz możliwości techniczne, organizacyjne i procesowe poszczególnych grup adresatów, przyjęto podział na następujące grupy kancelarii:

GRUPA	OPIS
<p>jednoosobowe (1-os.)</p>	<p>Adwokaci prowadzący kancelarie w formie jednoosobowych działalności gospodarczych, którzy swoją praktykę prowadzą samodzielnie, tj. bez zatrudniania stałego Personelu kancelarii. Przez zatrudnienie stałego Personelu należy rozumieć zawarcie z daną osobą umowy o pracę lub umów cywilnoprawnych, w tym umowy o współpracę z osobą prowadzącą jednoosobową działalność gospodarczą, jeśli z umowy i praktyki wynika, że osoby te pełnią rolę stałych pracowników lub współpracowników Kancelarii. Osoby współpracujące z Kancelarią jako niezależny zewnętrzny współpracownik (np. of Counsel) powinny być traktowane jako osoba trzecia, z którą należy zawrzeć odpowiednie umowy lub udzielić stosownych upoważnień.</p>
<p>Małe (2 – 10 os.)</p>	<p>Kancelarie adwokackie prowadzone w dowolnej formie prawnej (jednoosobowe działalności gospodarcze, zespoły adwokackie, spółki osobowe), których skład osobowy (wspólników i Personelu) mieści się między 2 a 10 osób. Przez zatrudnienie stałego Personelu należy rozumieć zawarcie z daną osobą umowy o pracę lub umów cywilnoprawnych, w tym umowy o współpracę z osobą prowadzącą jednoosobową działalność gospodarczą, jeśli z umowy i praktyki wynika, że osoby te pełnią rolę stałych pracowników lub współpracowników Kancelarii. Osoby współpracujące z Kancelarią jako niezależny zewnętrzny współpracownik (np. of Counsel) powinny być traktowane jako osoba trzecia, z którą należy zawrzeć odpowiednie umowy lub udzielić stosownych upoważnień.</p>
<p>Średnie (11 – 20 os.)</p>	<p>Kancelarie adwokackie prowadzone w dowolnej formie prawnej (jednoosobowe działalności gospodarcze, zespoły adwokackie, spółki osobowe), których skład osobowy (wspólników i Personelu) mieści się między 11 a 20 osób. Przez zatrudnienie stałego Personelu należy rozumieć zawarcie z daną osobą umowy o pracę lub umów cywilnoprawnych, w tym umowy o współpracę z osobą prowadzącą jednoosobową działalność gospodarczą, jeśli z umowy i praktyki wynika, że osoby te pełnią rolę stałych pracowników lub współpracowników Kancelarii. Osoby współpracujące z Kancelarią jako niezależny zewnętrzny współpracownik (np. of Counsel) powinny być traktowane jako osoba trzecia, z którą należy zawrzeć odpowiednie umowy lub udzielić stosownych upoważnień. Kancelaria taka powinna korzystać z usług wsparcia IT, celem odpowiedniego zabezpieczenia informacji.</p>
<p>Duże (powyżej 20 os.)</p>	<p>Kancelarie adwokackie prowadzone w dowolnej formie prawnej (jednoosobowe działalności gospodarcze, zespoły adwokackie, spółki</p>

	osobowe), których skład osobowy (wspólników i personelu) wynosi powyżej 20 osób. Przez zatrudnienie stałego Personelu należy rozumieć zawarcie z daną osobą umowy o pracę lub umów cywilnoprawnych, w tym umowy o współpracę z osobą prowadzącą jednoosobową działalność gospodarczą, jeśli z umowy i praktyki wynika, że osoby te pełnią rolę stałych pracowników lub współpracowników Kancelarii. Osoby współpracujące z Kancelarią jako niezależny zewnętrzny współpracownik (np. of Counsel) powinny być traktowane jako osoba trzecia, z którą należy zawrzeć odpowiednie umowy lub udzielić stosownych upoważnień. Kancelaria taka powinna korzystać z usług IT, celem odpowiedniego zabezpieczenia informacji.
--	---

Dobre Praktyki stosuje się odpowiednio do aplikantów adwokackich oraz prawników zagranicznych wpisanych na listę prawników zagranicznych prowadzoną przez właściwą okręgową radę adwokacką, z zastrzeżeniem, że odpowiedzialność nad stosowaniem właściwych Dobrych Praktyk z zakresu cyberbezpieczeństwa w przypadku:

- a) aplikanta adwokackiego będącego członkiem Personelu – ponosi Kancelaria;
- b) aplikanta adwokackiego prowadzącego jednoosobową działalność gospodarczą i świadczącego swoje usługi poza ramami stosunku prawnego członka Personelu – ponosi sam aplikant adwokacki w zakresie przewidzianym umową lub upoważnieniem.

Dobre Praktyki stosuje się również (w stopniu właściwym dla Kancelarii 1-osobowych) do Adwokatów i aplikantów adwokackich prowadzących jednoosobową działalność gospodarczą współpracujących z podmiotami gospodarczymi lub instytucjami w charakterze prawnika in-house, w zakresie w jakim korzystają oni ze sprzętu lub infrastruktury informatycznej takiego podmiotu gospodarczego lub instytucji. Głównym zaleceniem w ich przypadku jest jednak poinformowanie ww. podmiotów lub instytucji o istnieniu Dobrych Praktyk, a także podjęcie próby uwzględnienia Dobrych Praktyk w ochronie przed Incydentami w ramach możliwości technicznych, i organizacyjnych udostępnionych przez ww. podmiot lub instytucję.

Dobre Praktyki mają zastosowanie do Kancelarii małych, średnich i dużych prowadzonych w formie spółek osobowych, w których wspólnikami są również inne niż Adwokaci osoby wykonujące zawody określone w art. 4a ust. 1 ustawy z dnia 26 maja 1982 roku – Prawo o adwokaturze (j.t.: Dz.U. z 2020 r., poz. 1651 ze zm.).

Z uwagi na poruszaną w Dobrych Praktykach materię, dokument ten będzie podlegał okresowym przeglądom i zmianom, z zastrzeżeniem, że mając na uwadze krótki cykl zmian technologicznych oraz wzrastający poziom zagrożenia Incydentami, utrzymanie aktualnego charakteru zwartych w nim zaleceń może nie być możliwe. Rekomendowane jest zatem regularne śledzenie aktualnych zaleceń instytucji zajmujących się tematyką cyberbezpieczeństwa (np. ENISA¹).

Podsumowując, zalecane jest stosowanie przez Adwokatów i Kancelarie środków technicznych, organizacyjnych i procesowych właściwych dla zapewnienia odpowiedniej ochrony danych objętych Tajemnicą zawodową, danych osobowych i pozostałych informacji prawnie chronionych znajdujących się w posiadaniu adwokata i Kancelarii, przed ich ujawnieniem w wyniku Incydentu.

---

¹ European Union Agency for Cybersecurity.

DEFINICJE

Pojęcia wykorzystane w niniejszych Dobrych Praktykach wielką literą powinny być rozumiane zgodnie z poniższymi definicjami (niezależnie od wykorzystania ich w formie pojedynczej lub mnogiej):

Chmura Obliczeniowa	pula współdzielonych, dostępnych na żądanie przez sieci teleinformatycznych, konfigurowalnych zasobów obliczeniowych (np. sieci, serwerów, pamięci masowych, aplikacji, usług), które mogą być dynamicznie dostarczane lub zwalniane przy minimalnych nakładach pracy zarządczej i minimalnym udziale ich dostawcy. Chmura Obliczeniowa dostarczana jest z reguły w 3 modelach usługowych (SaaS, PaaS, IaaS) i 4 modelach wdrożenia (chmura prywatna, publiczna, społecznościowa i hybrydowa). ²
Dobre Praktyki	niniejsze Dobre Praktyki dotyczące cyberbezpieczeństwa w działalności Kancelarii i pracy Adwokata.
Dostawca Usług Chmurowych	podmiot, który dysponuje infrastrukturą i oprogramowaniem służącym do świadczenia Usług Chmurowych oraz świadczy te usługi.
Dostawca Usług Online	podmiot, który prowadząc, chociażby ubocznie, działalność zarobkową lub zawodową świadczy Usługi Online. Dostawcą Usług Online jest w szczególności Dostawca Usług Chmurowych.
DPA	umowa powierzenia przetwarzania danych osobowych, w tym zawierana poprzez akceptację regulaminu lub polityki przetwarzania danych osobowych dostawcy.
EFTA	Europejskie Stowarzyszenie Wolnego Handlu.
EOG	Europejski Obszar Gospodarczy.
Hasło administratora	hasło umożliwiające pełne zarządzanie systemem informatycznym, w tym nadawanie i odbieranie uprawnień poszczególnym użytkownikom.
Kancelaria	organizacja służąca wykonywaniu zawodu przez Adwokata, prowadzona w formie przewidzianej przepisami prawa (jednoosobowa działalność gospodarcza, zespół adwokacki,

² Za National Institute of Standards and Technology, Definition of cloud computing, Special Publication 800-145.

	spółka osobowa).
Klient poczty	aplikacja na urządzenie mobilne lub komputer stacjonarny służąca do obsługi korespondencji e-mail.
Incydent	zdarzenie, które stanowi naruszenie lub zagrożenie naruszenia poufności, integralności lub dostępności systemu informatycznego lub informacji, którą system przetwarza, w tym przechowuje lub przesyła lub które stanowi naruszenie lub zagrożenie naruszenia zasad bezpieczeństwa, procedur bezpieczeństwa, lub zasad dopuszczalnego korzystania. ³ Incydem jest w szczególności nieautoryzowane ujawnienie informacji, w tym informacji objętych Tajemnicą zawodową lub danych osobowych w rozumieniu RODO.
Personel	zespół Kancelarii złożony z osób zatrudnionych w Kancelarii na podstawie umowy o pracę lub umów cywilnoprawnych, w tym umów o współpracę zawartymi z osobami prowadzącymi działalność gospodarczą w formie jednoosobowej działalności gospodarczej (będącymi stałymi członkami zespołu Kancelarii a nie zewnętrznymi współpracownikami).
RODO	rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE.
SaaS	oprogramowanie jako usługa – model usługi chmurowej umożliwiający odbiorcy usług wykorzystanie aplikacji uruchomionych na infrastrukturze chmury dostarczanej przez dostawcę usług dostępnej na różnych urządzeniach klienckich za pośrednictwem np. przeglądarki internetowej lub klienta aplikacji oraz w przypadku której odbiorca usług nie zarządza ani nie kontroluje infrastruktury chmury, w tym sieci, serwerów, systemów operacyjnych, pamięci masowej, a nawet parametrów konfiguracyjnych aplikacji, z wyjątkiem ograniczonych ustawień konfiguracji aplikacji specyficznych dla użytkownika. ⁴
Szyfrowanie „at rest”	szyfrowanie danych „w spoczynku” (np. szyfrowanie przechowywanych plików, kopii zapasowych, informacji

³ Za National Institute of Standards and Technology, Definition of security incident, Special Publication 800-128.

⁴ Uchwała nr 97 Rady Ministrów z dnia 11 września 2019 r. w sprawie Inicjatywy "Wspólna Infrastruktura Informatyczna Państwa".

	zgrupowanych w bazie danych).
Szyfrowanie „in transit”	szyfrowanie danych w trakcie transmisji (przesyłania) danych (np. podczas przesyłania danych w sieci teleinformatycznej, w tym z/do Chmury Obliczeniowej).
Tajemnica zawodowa	tajemnica zawodowa w rozumieniu art. 6 ustawy z dnia 26 maja 1982 roku – Prawo o adwokaturze (j.t.: Dz.U. z 2020 r., poz. 1651 ze zm.), obejmująca w szczególności tajemnicę obrończą.
UK	Zjednoczone Królestwo Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej, z wyłączeniem terytoriów zależnych.
Usługi Chmurowe	gotowe do użycia, wystandaryzowane zasoby Chmury Obliczeniowej służące przetwarzaniu informacji, wstępnie skonfigurowane przez Dostawcę Usług Chmurowych i przez niego dostarczane. Usługi Chmurowe mogą być bezpośrednio dostarczane Kancelarii lub stanowić element usług innego dostawcy.
Usługi Online	usługi świadczone drogą elektroniczną, bez jednoczesnej obecności stron (na odległość), poprzez przekaz danych na indywidualne żądanie usługobiorcy, przesyłanej i otrzymywanej za pomocą urządzeń do elektronicznego przetwarzania, włącznie z kompresją cyfrową, i przechowywania danych, która jest w całości nadawana, odbierana lub transmitowana za pomocą sieci telekomunikacyjnej. Usługami Online są w szczególności Usługi Chmurowe.

Dobre praktyki dotyczące cyberbezpieczeństwa w działalności kancelarii adwokackich i pracy Adwokata

Na Dobre Praktyki składają się zalecenia przedstawione poniżej w formie tabel pogrupowanych według obszarów tematycznych (m.in. technologicznych, procesowych) wraz z ich rozróżnieniem na adresatów zawartych zaleceń.

Poszczególne zalecenia uwzględnione w tabelach zostały oznaczone przy adresatach jako:

- zalecane opcjonalnie (dobrą praktyką jest stosowanie danego zalecenia, ale z uwagi na wielkość Kancelarii, możliwości organizacyjne, techniczne i budżet, realizacja może utrudnić funkcjonowanie Kancelarii bez istotnej poprawy poziomu bezpieczeństwa),
- zalecane (dobrą praktyką jest stosowanie danego zalecenia),
- niezalecane (dobrą praktyką jest powstrzymanie się od stosowania określonych czynności, realizacji określonego sposobu działania lub poddania się wpływowi określonych czynników/zdarzeń, które stanowią stan niepożądany z perspektywy bezpieczeństwa Kancelarii i jej środowiska informatycznego).

zalecane
opcjonalne

ZO

zalecane

Z

niezalecane

N

Poniższy rozdział I określa zalecenia podstawowe dla wszystkich grup Kancelarii, a w szczególności dedykowane Kancelariom jednoosobowym. Rozdział II określa zalecenia uzupełniające rozdział I o zalecenia przeznaczone dla Kancelarii małych, średnich i dużych, którym wskazuje się stosowanie również do zaleceń określonych w rozdziale I. Kancelarie jednoosobowe mogą stosować się również do zaleceń określonych w rozdziale II, w zależności od wyników oceny ryzyka naruszenia przetwarzania informacji.

ROZDZIAŁ I
ZALECENIA PODSTAWOWE

(dedykowane dla Kancelarii jednoosobowych, bazowe dla pozostałych grup Kancelarii)

Poniższe zalecenia są zaleceniami minimalnymi, powalającymi na zwiększenie bezpieczeństwa Tajemnicy zawodowej w świecie cyfrowym. W zależności od wiedzy, posiadanych umiejętności i wyników własnej oceny ryzyka przetwarzania informacji Adwokat może stosować wyższe standardy zabezpieczeń, w tym zalecenia dodatkowe wskazane w Rozdziale II.

1. Zalecenia ogólne

Numer Zalecenia	Czynnik \ Adresat	1 os.
1.1	Korzystanie wyłącznie z licencjonowanego i aktualnego oprogramowania przeznaczonego do komercyjnego zastosowania.	Z
1.2	W przypadku korzystania z aplikacji lub usług, w ramach których dostawcy uzyskają dostęp do danych osobowych przetwarzanych przez Kancelarię, zawarcie stosownej DPA, zgodnej z przepisami RODO i zasadami dostępu do Tajemnicy zawodowej.	Z
1.3	Korzystanie z rozwiązań i usług informatycznych tylko od zaufanych dostawców, posiadających siedzibę na terytorium EOG, którzy umożliwiają (gdy dochodzi do powierzenia przetwarzania danych osobowych) zawarcie stosownej DPA, a także przetwarzających powierzone dane na terytorium EOG.	Z
1.4	Zapewnienie fizycznych zabezpieczeń dostępu do miejsc przechowywania sprzętu i nośników danych.	Z
1.5	Korzystanie ze sprzętu należącego do osób trzecich, w szczególności przy dostępie do informacji objętych Tajemnicą zawodową.	N
1.6	Okresowy przegląd cyberzagrożeń i dostosowanie stosownych środków technicznych i organizacyjnych przy uwzględnieniu istniejących i potencjalnych ryzyk.	Z
1.7	Regularne szkolenia w zakresie wdrożonych polityk bezpieczeństwa i zasad korzystania ze sprzętu i usług.	Z
1.8	Posiadanie ubezpieczenia w zakresie odpowiedzialności dotyczącej cyberbezpieczeństwa i RODO.	ZO

2. Komputery PC i przenośne

Numer Zalecenia	Czynnik \ Adresat	1 os.
2.1	Stosowanie silnych haseł dostępowych.	Z
2.2	Stosowanie jednego hasła do kilku kont dostępowych.	N
2.3	Przeprowadzanie okresowej zmiany haseł lub stosowanie menadżera haseł.	Z
2.4	Stosowanie uwierzytelniania wieloskładnikowego (MFA).	Z
2.5	Stosowanie szyfrowania danych i komunikacji.	Z
2.6	Stosowanie darmowego oprogramowania antywirusowego przeznaczonego do użytku osobistego.	N
2.7	Stosowanie oprogramowania antywirusowego w standardzie biznesowym z rozbudowanymi modułami zapory sieciowej i ochroną korespondencji e-mail.	Z
2.8	Wykonywanie okresowych kopii zapasowych systemu operacyjnego i danych.	Z
2.9	Utrzymanie stałej kontroli nad wykorzystywanym sprzętem.	Z
2.10	Stosowanie wygaszacza ekranu zabezpieczonego hasłem.	Z
2.11	Korzystanie z oprogramowania umożliwiającego zdalne zablokowanie dostępu lub usunięcie danych ze sprzętu w przypadku zgubienia lub kradzieży sprzętu.	Z
2.12	Korzystanie z prywatnego sprzętu w celach zawodowych.	N
2.13	Korzystanie w celach zawodowych wyłącznie ze sprzętu służbowego.	Z
2.14	Udostępnianie sprzętu osobie trzeciej (w tym członkowi rodziny) do korzystania.	N
2.15	Korzystanie z zewnętrznego serwisu IT (świadczonego przez podmiot nie zweryfikowany w zakresie bezpieczeństwa informacji) w formie zdalnej bez bieżącego nadzoru.	N
2.16	Przekazywanie sprzętu do naprawy (z danymi) bez nadzoru.	N
2.17	Ograniczenie lub wyłączenie działania w tle aplikacji i standardów komunikacji (np. bluetooth i wi-fi), które nie są wykorzystywane w sposób stały i konieczny.	Z

3. Smartfon

Numer Zalecenia	Czynnik \ Adresat	1 os.
3.1	Stosowanie silnych haseł dostępowych.	Z
3.2	Stosowanie jednego hasła do kilku kont dostępowych.	N
3.3	Przeprowadzanie okresowej zmiany haseł lub stosowanie menadżera haseł.	Z
3.4	Stosowanie uwierzytelniania wieloskładnikowego (MFA).	Z
3.5	Stosowanie szyfrowania danych i komunikacji.	Z
3.6	Stosowanie darmowego oprogramowania antywirusowego przeznaczonego do użytku osobistego.	N
3.7	Stosowanie oprogramowania antywirusowego w standardzie biznesowym.	Z
3.8	Wykonywanie okresowych kopii zapasowych danych na urządzeniu zewnętrznym.	Z
3.9	Wykonywanie okresowych kopii zapasowych danych objętych Tajemnicą zawodową w Usługach Online producenta sprzętu lub operatora telekomunikacyjnego.	N
3.10	Utrzymanie stałej kontroli nad wykorzystywanym sprzętem.	Z
3.11	Korzystanie z oprogramowania umożliwiającego zdalne zablokowanie dostępu lub usunięcie danych ze sprzętu w przypadku zgubienia lub kradzieży sprzętu.	Z
3.12	Korzystanie z prywatnego sprzętu w celach zawodowych.	N
3.13	Korzystanie w celach zawodowych wyłącznie ze sprzętu służbowego.	Z
3.14	Udostępnianie sprzętu osobie trzeciej (w tym członkowi rodziny) do korzystania.	N
3.15	Ograniczenie lub wyłączenie działania w tle aplikacji i standardów komunikacji (np. bluetooth), które nie są wykorzystywane w sposób stały i konieczny.	Z

3.16	Korzystanie z usług telekomunikacyjnych, których abonentem nie jest Kancelaria.	N
------	---	---

4. Serwery i urządzenia NAS

Numer Zalecenia	Czynnik \ Adresat	1 os.
4.1	Stosowanie silnych haseł dostępowych.	Z
4.2	Stosowanie jednego hasła do kilku kont dostępowych.	N
4.3	Przeprowadzanie okresowej zmiany haseł lub stosowanie menadżera haseł.	Z
4.4	Stosowanie uwierzytelniania wieloskładnikowego (MFA).	Z
4.5	Stosowanie szyfrowania danych i komunikacji.	Z
4.6	Stosowanie darmowego oprogramowania antywirusowego przeznaczonego do użytku osobistego.	N
4.7	Stosowanie oprogramowania antywirusowego w standardzie biznesowym z rozbudowanymi modułami zapory sieciowej i ochroną korespondencji e-mail.	Z
4.8	Wykonywanie okresowych kopii zapasowych systemu operacyjnego i danych.	Z
4.9	Zapewnienie redundancji łączy i narzędzi sieciowych.	Z

5. Komunikacja w sieci Internet / sieć

Numer Zalecenia	Czynnik \ Adresat	1 os.
5.1	Stosowanie szyfrowania danych i komunikacji.	Z
5.2	Korzystanie z publicznej (w tym udostępnianej przez osoby trzecie) sieci wi-fi bez jednoczesnego korzystania z zaufanego połączenia VPN.	N
5.3	Korzystanie z prywatnej (udostępnianej przez inne podmioty, w tym klientów) sieci wi-fi bez jednoczesnego korzystania z zaufanego połączenia VPN.	N

5.4	korzystanie w miejscach publicznych z sieci udostępnianej samodzielnie od operatora telekomunikacyjnego (np. korzystając z funkcji hotspot w telefonie).	Z
5.5	Stosowanie biurowej sieci wi-fi o standardzie szyfrowania komunikacji co najmniej WPA-2.	Z
5.6	Korzystanie wyłącznie z odpowiednio zabezpieczonych przeglądarek internetowych.	Z

6. Poczta elektroniczna

Numer Zalecenia	Czynnik \ Adresat	1 os.
6.1	Stosowanie silnych haseł dostępowych.	Z
6.2	Stosowanie jednego hasła do kilku kont dostępowych.	N
6.3	Przeprowadzanie okresowej zmiany haseł lub stosowanie menadżera haseł.	Z
6.4	Stosowanie uwierzytelniania wieloskładnikowego (MFA).	Z
6.5	Stosowanie szyfrowania wiadomości e-mail w przypadku braku szyfrowania komunikacji pomiędzy Klientami pocztowymi.	Z
6.6	Stosowanie szyfrowania lub hasłowania załączników wiadomości e-mail.	Z
6.7	W przypadku korzystania z aplikacji lub usług, w ramach których dostawcy uzyskują dostęp do danych osobowych przetwarzanych przez Kancelarię, zawarcie stosownej DPA, zgodnej z przepisami RODO i zasadami dostępu do Tajemnicy zawodowej.	Z
6.8	Korzystanie z własnego serwera pocztowego.	N
6.9	W przypadku korzystania z poczty elektronicznej w ramach Usług Online, korzystanie w modelu biznesowym wraz z zawarciem DPA.	Z
6.10	Korzystanie z darmowych skrzynek pocztowych, w tym przeznaczonych do innych niż biznesowych celów.	N
6.11	Korzystanie z rozwiązań i usług tylko zaufanych dostawców, posiadających siedzibę na terytorium EOG, którzy umożliwiają (gdy dochodzi do powierzenia przetwarzania danych osobowych) zawarcie	Z

	stosownej DPA, a także przetwarzających powierzone dane na terytorium EOG.	
6.12	Przechowywanie (retencja) danych na terytorium EOG.	Z

7. Back-up

Numer Zalecenia	Czynnik \ Adresat	1 os.
7.1	Stosowanie silnych haseł dostępowych.	Z
7.2	Stosowanie jednego hasła do kilku kont dostępowych.	N
7.3	Przeprowadzanie okresowej zmiany haseł lub stosowanie menadżera haseł.	Z
7.4	Stosowanie uwierzytelniania wieloskładnikowego (MFA).	Z
7.5	Szyfrowanie kopii zapasowej danych.	Z
7.6	Wykonywanie dodatkowej lokalnej kopii zapasowej danych.	Z
7.7	Wykonanie kopii zapasowej systemu operacyjnego i danych przed aktualizacją oprogramowania.	Z

8. Przetwarzanie danych w Usługach Online

Numer Zalecenia	Czynnik \ Adresat	1 os.
8.1	Stosowanie silnych haseł dostępowych.	Z
8.2	Stosowanie jednego hasła do kilku kont dostępowych.	N
8.3	Przeprowadzanie okresowej zmiany haseł lub stosowanie menadżera haseł.	Z
8.4	Stosowanie uwierzytelniania wieloskładnikowego (MFA).	Z
8.5	W przypadku korzystania z Usług Online, wybór tych Usług Online, których dostawca zapewnia szyfrowanie komunikacji i danych.	Z
8.6	Stosowanie dodatkowego (własnego) szyfrowania danych przetwarzanych w ramach Usług Chmurowych.	Z

8.7	W przypadku korzystania z aplikacji lub usług, w ramach których dostawcy uzyskają dostęp do danych osobowych przetwarzanych przez Kancelarię, zawarcie stosownej DPA, zgodnej z przepisami RODO i zasadami dostępu do Tajemnicy zawodowej.	Z
8.8	Korzystanie z rozwiązań i usług tylko zaufanych dostawców, posiadających siedzibę na terytorium EOG, którzy umożliwiają (gdy dochodzi do powierzenia przetwarzania danych osobowych) zawarcie stosownej DPA, a także przetwarzających powierzone dane na terytorium EOG.	Z
8.9	Korzystanie z Usług Online zapewniających możliwość kontroli logów i dostępu.	Z
8.10	Korzystanie z Usług Online wyłącznie w standardzie biznesowym.	Z
8.11	Przechowywanie (retencja) danych na terytorium EOG.	Z

9. Przekazywanie danych poza Kancelarię, w tym do klienta

Numer Zalecenia	Czynnik \ Adresat	1 os.
9.1	Stosowanie silnych haseł dostępowych.	Z
9.2	Stosowanie szyfrowania danych.	Z
9.3	Przekazywanie danych poza Kancelarię przy wykorzystaniu Usług Chmurowych w standardzie biznesowym.	Z
9.4	Przekazywanie danych poza Kancelarię przy wykorzystaniu narzędzi lub usług darmowych, w tym niezapewniających standardów biznesowych i standardów ochrony danych osobowych (np. bez DPA).	N
9.5	Przekazywanie danych poza Kancelarię na nośnikach danych bez hasła dostępu.	N

10. Biura serwisowane

Numer Zalecenia	Czynnik \ Adresat	1 os.
10.1	Stosowanie szyfrowania danych i komunikacji w przypadku wykorzystywania sieci teleinformatycznej dostarczanej w ramach usługi biura serwisowanego.	Z

10.2	Zawarcie DPA w przypadku korzystania z usług obsługi korespondencji (np. rejestracji poczty przychodzącej, skanowania poczty przychodzącej, przesyłania skanu poczty przychodzącej).	Z
10.3	Korzystanie z ogólnodostępnej sieci wi-fi zapewnianej przez administratora biura lub wynajmującego.	N
10.4	Korzystanie z ogólnodostępnego sprzętu komputerowego.	N
10.5	Korzystanie z ogólnodostępnego serwera.	N
10.6	Skanowanie lub drukowanie na sprzęcie ogólnodostępnym.	N

11. Komunikatory

Numer Zalecenia	Czynnik \ Adresat	1 os.
11.1	Stosowanie silnych haseł dostępowych.	Z
11.2	Stosowanie jednego hasła do kilku kont dostępowych.	N
11.3	Przeprowadzanie okresowej zmiany haseł lub stosowanie menadżera haseł.	Z
11.4	Stosowanie uwierzytelniania wieloskładnikowego (MFA).	Z
11.5	Korzystanie z komunikatorów niezapewniających szyfrowania danych i komunikacji typu end-to-end.	N
11.6	Korzystanie z rozwiązań i usług tylko zaufanych dostawców, posiadających siedzibę na terytorium EOG, którzy umożliwiają (gdy dochodzi do powierzenia przetwarzania danych osobowych) zawarcie stosownej DPA, a także przetwarzających powierzone dane na terytorium EOG.	Z

12. Obsługa zewnętrzna IT

Numer Zalecenia	Czynnik \ Adresat	1 os.
12.1	Korzystanie z usług zewnętrznego wsparcia informatycznego wyłącznie przy zachowaniu zasad bezpieczeństwa, w tym poufności danych znajdujących się w posiadaniu Kancelarii.	Z

12.2	Powierzenie funkcji Administratora Systemów Informatycznych zewnętrznemu dostawcy usług.	Z
12.3	Zawarcie DPA.	Z
12.4	Wsparcie lokalne w biurze Kancelarii.	Z
12.5	Wsparcie z dostępem zdalnym bez stałej kontroli dostępu przez członka Personelu Kancelarii.	N

ROZDZIAŁ II ZALECENIA DODATKOWE – KANCELARIE MAŁE, ŚREDNIE I DUŻE

Poniższe zalecenia są **uzupełniające** w stosunku do zaleceń Rozdziału I dla Kancelarii małych, średnich i dużych. Zalecenia z Rozdziału I i II mają zastosowanie łącznie tylko do Kancelarii małych, średnich i dużych i stanowią minimalne zabezpieczenia przetwarzania informacji. Zalecenia Rozdziału I stosuje się wprost, chyba że w Rozdziale II przewidziano inne zalecenia.

13. Zalecenia ogólne

Numer Zalecenia	Czynnik \ Adresat	małe	średnie	duże
13.1	Stosowanie polityki zarządzania konfiguracją, dostępem oraz monitorowaniem dostępu i sieci.	Z	Z	Z
13.2	Wdrożenie w Kancelarii norm ISO z rodziny ISO/IEC 27000.	ZO	Z	Z
13.3	Wdrożenie wewnętrznych polityk bezpieczeństwa w zakresie przetwarzania w Kancelarii informacji (w szczególności dotyczącej przechowywania danych), w tym danych objętych Tajemnicą zawodową.	ZO	Z	Z
13.4	Wdrożenie planu ciągłości działania istotnych elementów infrastruktury (usług) informatycznej Kancelarii i odzyskiwania danych (data recovery).	ZO	Z	Z
13.5	Regularne szkolenia Personelu w zakresie wdrożonych polityk bezpieczeństwa i zasad korzystania ze sprzętu i usług.	Z	Z	Z

13.6	Powierzenie administrowania i nadzoru nad infrastrukturą informatyczną Kancelarii osobie pełniącej funkcję Administratora Systemu Informatycznego (ASI).	ZO	Z	Z
13.7	Posiadanie ubezpieczenia w zakresie odpowiedzialności dotyczącej cyberbezpieczeństwa i RODO.	Z	Z	Z
13.8	Aktualizacja oprogramowania przy wykorzystaniu środowiska testowego, w celu weryfikacji wpływu aktualizacji na działanie tych systemów i ewentualnego wykrycia podatności.	ZO	ZO	Z

14. Komputery PC i przenośne

Numer Zalecenia	Czynnik \ Adresat	małe	średnie	duże
14.1	Korzystanie przez Personel z prywatnego sprzętu w celach zawodowych.	N	N	N
14.2	Korzystanie przez Personel w celach zawodowych wyłącznie ze sprzętu służbowego.	Z	Z	Z
14.3	Korzystanie z zewnętrznego serwisu IT w formie zdalnej bez bieżącego nadzoru członka Personelu.	N	N	N
14.5	Wdrożenie stosowania Haseł administratora.	Z	Z	Z

15. Smartfon

Numer Zalecenia	Czynnik \ Adresat	małe	średnie	duże
15.1	Korzystanie przez Personel z prywatnego sprzętu w celach zawodowych.	N	N	N
15.2	Korzystanie przez Personel w celach zawodowych wyłącznie ze sprzętu służbowego.	Z	Z	Z
15.3	Prowadzenie ewidencji sprzętu powierzonego Personelowi.	Z	Z	Z

16. Serwery i urządzenia NAS

Numer Zalecenia	Czynnik \ Adresat	małe	średnie	duże
16.1	Opracowanie i wdrożenie formalnej polityki bezpieczeństwa informacji.	Z	Z	Z

17. Poczta elektroniczna

Numer Zalecenia	Czynnik \ Adresat	małe	średnie	duże
17.1	Korzystanie z własnego serwera pocztowego.	N	ZO	Z

18. Back-up

Numer Zalecenia	Czynnik \ Adresat	małe	średnie	duże
18.1	Wdrożenie polityki wydawania danych uprawnionym organom w przypadkach określonych przepisami prawa.	Z	Z	Z

19. Przetwarzanie danych w Usługach Online

Numer Zalecenia	Czynnik \ Adresat	małe	średnie	duże
19.1	Wdrożenie polityki wydawania danych uprawnionym organom w przypadkach określonych przepisami prawa.	Z	Z	Z

20. Przekazywanie danych poza Kancelarię, w tym do klienta

Numer Zalecenia	Czynnik \ Adresat	małe	średnie	duże
-----------------	-------------------	------	---------	------

20.1	Wdrożenie polityki przekazywania danych w przypadkach określonych przepisami prawa.	Z	Z	Z
------	---	---	---	---

21. Obsługa zewnętrzna IT

Numer Zalecenia	Czynnik \ Adresat	małe	średnie	duże
21.1	Korzystanie z usług podmiotu posiadającego zweryfikowaną wiedzę z zakresu rozwiązań sieciowych i ISO z rodziny ISO/IEC 27000.	ZO	Z	Z

Załącznik nr 1 do Dobrych Praktyk dotyczących cyberbezpieczeństwa w działalności kancelarii adwokackich i pracy Adwokata

Niniejszy załącznik do Dobrych Praktyk stanowi opis zaleceń określonych w głównej części Dobrych Praktyk:

ROZDZIAŁ I ZALECENIA PODSTAWOWE (dedykowane dla Kancelarii jednoosobowych, bazowe dla pozostałych grup Kancelarii)

NUMER ZALECENIA	CZEGO DOTYCZY?	WYJAŚNIENIA
1.1	Korzystanie wyłącznie z licencjonowanego i aktualnego oprogramowania przeznaczonego do komercyjnego zastosowania.	<p><u>Zalecane jest:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ korzystanie z oprogramowania na podstawie licencji do użytku komercyjnego uzyskanej od podmiotu uprawnionego i zgodnie z jej warunkami, ➤ przeprowadzanie regularnych aktualizacji systemu operacyjnego i pozostałego oprogramowania / aplikacji wykorzystywanych na serwerach, komputerach i urządzeniach mobilnych oraz pozostałym sprzęcie (<i>firmware</i>, np. na routerach), ➤ instalowanie aktualizacji oprogramowania bez zbędnej zwłoki, w szczególności w przypadku łat bezpieczeństwa udostępnionych w związku z wykryciem luk, ➤ stosowanie aktualizacji automatycznych lub wykorzystujących aktualizacje wymagające ustalenia z użytkownikiem czasu przeprowadzenia aktualizacji. <p><u>Niezalecane jest:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ korzystanie w celach zawodowych z oprogramowania przeznaczonego wyłącznie

		<p>do użytku osobistego lub edukacyjnego (np. freeware, shareware),</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ korzystanie w celach zawodowych ze sprzętu komputerowego wyposażonego w system operacyjny Windows w wersji innej niż PRO lub Enterprise, ➤ korzystanie z nieautoryzowanych przez producenta oprogramowania modyfikacji oprogramowania (w szczególności w przypadku systemu operacyjnego przeznaczonego dla telefonów komórkowych typu smartphone), ➤ instalowanie aplikacji mobilnych pobranych spoza autoryzowanych sklepów aplikacji (m.in. Google Store, Apple Store) lub ze źródeł nie pochodzących od producenta, ➤ korzystanie z oprogramowania względem którego producent nie zapewnia wsparcia i aktualizacji.
<p>2.1 3.1 4.1 6.1 7.1 8.1 9.1 11.1</p>	<p>Stosowanie silnych haseł dostępowych.</p>	<p><u>Zalecane jest:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ w celu zachowania kontroli dostępu i ochrony przed kompromitacją (przełamaniem) haseł słabych – stosowanie silnych haseł dostępowych do logowania we wszelkich punktach dostępowych (np. kont użytkownika, sprzęcie, aplikacjach itp.), ➤ w przypadku, gdy jest to technicznie możliwe (np. hasło/pin nie jest ograniczony tylko do 4-6 znaków, np. w telefonie komórkowym) – stosowanie haseł złożonych co najmniej z 12 znaków diaktrycznych (w tym duża i mała litera, cyfra lub znak specjalny), ➤ w przypadku dostępów w rzadko wykorzystywanych aplikacjach lub portalach – stosowanie jednorazowego losowo wybranego hasła (kolejne logowanie może nastąpić przy wykorzystaniu funkcji przypomnienia hasła), ➤ stosowanie hasła dostępowego na komputerach na poziomie BIOS, ➤ korzystanie (o ile jest to możliwe) z automatycznego blokowania dostępu w

		<p>przypadku niepoprawnego podania hasła (np. po 3 nieudanej próbie logowania),</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ w przypadku bezczynności użytkownika (o ile jest to możliwe) – stosowanie automatycznego wylogowania z konta/usługi. <p><u>Niezalecane jest:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ aby hasło bazowało na łatwo identyfikowalnych powiązaniach z osobą użytkownika, organizacją lub usługą, do której jest to dostęp, ➤ udostępnianie innym osobom (w tym współpracownikom lub rodzinie) hasła do konta przypisanego do określonego użytkownika.
2.2 3.2 4.2 6.2 7.2 8.2 11.2	Stosowanie jednego hasła do kilku kont dostępowych.	<p><u>Zalecane jest:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ w przypadku korzystania z większej ilości haseł – korzystanie z menadżera haseł lub sprzętowych tokenów U2F. <p><u>Niezalecane jest:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ stosowanie jednego hasła do kilku kont dostępowych; zwiększa to ryzyko kompromitacji hasła i w konsekwencji wycieku danych poufnych, w tym objętych Tajemnicą zawodową.
2.3 3.3 4.3 6.3 7.3	Przeprowadzanie okresowej zmiany haseł lub stosowanie menadżera haseł.	<p><u>Zalecane jest:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ stosowanie menadżera haseł lub przeprowadzanie okresowej zmiany haseł, przy czym decyzja w tym przedmiocie powinna uwzględniać przyjętą w Kancelarii klasyfikację przetwarzanych informacji oraz wdrożone procedury,

<p>8.3 11.3</p>		<p><u>Niezalecane jest:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ przeprowadzanie zbyt częstej zmiany haseł (np. co kilka dni); skutkować to może utratą dostępu lub kompromitacją stosowanych haseł.
<p>2.4 3.4 4.4 6.4 7.4 8.4 11.4</p>	<p>Stosowanie uwierzytelniania wieloskładnikowego (MFA).</p>	<p>Uwierzytelnianie wieloskładnikowe (MFA) zwiększa poziom bezpieczeństwa procesu logowania i dostępu do danych przetwarzanych w zasobach, do których użytkownik podjął próbę logowania. W przypadku kompromitacji hasła, logowanie nie jest możliwe bez dodatkowej autoryzacji.</p> <p><u>Zalecane jest:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ w przypadku, gdy jest to technicznie możliwe i dostępne – stosowanie uwierzytelniania wieloskładnikowego (MFA), ➤ korzystanie z dostępnych aplikacji MFA. <p><u>Niezalecane jest:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ wykorzystywanie w procesie wieloskładnikowego uwierzytelniania (poza hasłem) jedynie haseł/kodów dostępu przesyłanych w treści wiadomości tekstowych na numery telefonu komórkowego.
<p>2.5 3.5 4.5 5.1 5.5</p>	<p>Stosowanie szyfrowania danych i komunikacji. Stosowanie szyfrowania wiadomości e-mail w przypadku braku szyfrowania komunikacji pomiędzy Klientami pocztowymi (programami pocztowymi).</p>	<p><u>Zalecane jest:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ korzystanie z komputerów wykorzystujących procesory wyposażone w moduł TPM lub spełniające podobne funkcje, ➤ w przypadku korzystania z komputerów wyposażonych w system operacyjny Windows oraz procesory z modułem TPM – aktywowanie funkcjonalności BitLocker, służącej do szyfrowania dysku (w przypadku sprzętu z systemem

<p>6.5 6.6 7.5 8.5 8.6 9.2 10.1 11.5</p>	<p>Stosowanie szyfrowania lub hasłowania załączników wiadomości e-mail. Szyfrowanie kopii zapasowej danych. W przypadku korzystania z Usług Online wybór tych Usług Online, których dostawca zapewnia szyfrowanie komunikacji i danych. Stosowanie dodatkowego (własnego) szyfrowania danych przetwarzanych w ramach Usługi Chmurowej. Stosowanie szyfrowania danych i komunikacji w przypadku wykorzystywania sieci dostarczanej w ramach usługi biura serwisowanego. Korzystanie z komunikatorów niezapewniających szyfrowania danych i komunikacji typu end-to-end.</p>	<p>operacyjnym macOS zalecane jest aktywowanie funkcjonalności FileVault),</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ szyfrowanie danych znajdujących się w posiadaniu Kancelarii (w szczególności objętych Tajemnicą zawodową obrońcą), ➤ szyfrowanie z poziomu ustawień BIOS wraz z hasłem dostępowym na poziomie BIOS, ➤ szyfrowanie danych objętych Tajemnicą zawodową przy wykorzystaniu co najmniej algorytmu AES 128 bit z kluczem 256 bitowym, ➤ stosowanie (o ile jest to możliwe) szyfrowania komunikacji end-to-end, a w przypadku braku możliwości stosowania tej metody, zaleca się stosowanie Szyfrowania „in transit” (wraz z Szyfrowaniem „at rest” przechowywanych danych), ➤ szyfrowanie kopii zapasowych (back-up) danych, ➤ szyfrowanie całej wiadomości e-mail w przypadku braku szyfrowania komunikacji pomiędzy Klientami pocztowymi, ➤ szyfrowanie lub hasłowanie załączników do wiadomości e-mail, ➤ w przypadku korzystania z Usług Online, wybór tych Usług Online, których dostawca zapewnia szyfrowanie komunikacji i danych, z zastrzeżeniem że mimo korzystania z Usług Chmurowych, których dostawca zapewnia takie szyfrowanie, zalecane jest dodatkowe własne szyfrowanie danych przekazywanych i przechowywanych w Usłudze Chmurowej (w celu uniemożliwienia dostawcy zapoznania się z treścią danych), ➤ w przypadku wykorzystywania sieci teleinformatycznej dostarczanej w ramach usługi biura serwisowanego – szyfrowanie danych i komunikacji prowadzonej przy wykorzystaniu tej sieci (w szczególności stosowanie szyfrowania transmisji danych przy pomocy VPN lub routerów obsługujących protokoły szyfrujące i umożliwiających ich aktywne wykorzystanie, przy czym nie gorsze niż w standardzie WPA-2),
--	--	--

		<ul style="list-style-type: none"> ➤ w przypadku korzystania z narzędzi służących do wideokonferencji zaleca się stosowanie tych zapewniających szyfrowanie komunikacji end-to-end lub przynajmniej stosujących Szyfrowanie „in transit”. <p><u>Niezalecane jest:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ korzystanie z komunikatorów niezapewniających szyfrowania danych i komunikacji typu end-to-end, ➤ przekazywanie odbiorcom (w tym klientom) niezabezpieczonych szyfrowaniem lub hasłem danych objętych Tajemnicą zawodową).
<p>2.6 2.7 3.6 3.7 4.6 4.7</p>	<p>Stosowanie darmowego oprogramowania antywirusowego przeznaczonego do użytku osobistego.</p> <p>Stosowanie oprogramowania antywirusowego w standardzie biznesowym z rozbudowanymi modułami zapory sieciowej i ochroną korespondencji e-mail.</p>	<p><u>Zalecane jest:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ stosowanie odpowiedniego oprogramowania antywirusowego (na każdym sprzęcie, a nie tylko komputerach) w standardzie biznesowym, tj. dedykowanego do zastosowania przez co najmniej mikro przedsiębiorców (w celach komercyjnych), ➤ stosowanie oprogramowania antywirusowego rozbudowanego o moduły zapory sieciowej oraz moduł filtrowania korespondencji e-mail (np. w zakresie ochrony antyphishingowej). <p><u>Niezalecane jest:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ stosowanie darmowego oprogramowania antywirusowego z uwagi na niski poziom ochrony dostarczanej przez takie oprogramowanie (m.in. w związku z ograniczonymi funkcjonalnościami oraz rzadko aktualizowanymi bazami sygnatur wirusów).

<p>2.8 3.8 3.9 4.8 7.6 7.7</p>	<p>Wykonywanie okresowych kopii zapasowych systemu operacyjnego i danych.</p> <p>Wykonywanie okresowych kopii zapasowych danych na urządzeniu zewnętrznym.</p> <p>Wykonywanie okresowych kopii zapasowych danych objętych Tajemnicą zawodową w Usługach Online producenta sprzętu lub operatora telekomunikacyjnego.</p> <p>Wykonywanie dodatkowej lokalnej kopii zapasowej danych.</p> <p>Wykonanie kopii zapasowej systemu operacyjnego i danych przed aktualizacją oprogramowania.</p>	<p><u>Zalecane jest:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ wykonywanie kopii zapasowych systemu operacyjnego zainstalowanego na komputerach i serwerach przed każdą jego aktualizacją, ale nie rzadziej niż raz na kwartał; ➤ wykonywanie okresowych kopii zapasowych danych i aplikacji z telefonu komórkowego nie rzadziej niż raz na miesiąc; ➤ wykonywanie okresowych kopii zapasowych danych przechowywanych na sprzęcie komputerowym i serwerach, w tym korespondencji e-mail i wytworzonych dokumentów, raz dziennie, ale nie rzadziej niż raz na tydzień; ➤ o ile to możliwe technicznie i z uwagi na przyjęte zasady bezpieczeństwa – wykonywanie kopii zapasowych w sposób automatyczny; ➤ oprócz szyfrowania kopii zapasowych – monitorowanie dostępu do kopii zapasowych oraz ich zabezpieczenie hasłem dostępu; ➤ w przypadku wykonywania kopii zapasowych na zewnętrznym nośniku danych – wykonywanie kopii zapasowych na dyskach zewnętrznych HDD zabezpieczonych przed dostępem osób nieuprawnionych. <p><u>Niezalecane jest:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ korzystanie z funkcjonalności dostarczanych przez producenta sprzętu lub operatora telekomunikacyjnego pozwalających na wykonanie kopii zapasowej (back-up) danych objętych Tajemnicą zawodową w Usługach Online bez DPA; ➤ wykonywanie kopii zapasowych wyłącznie w Usługach Online, w szczególności w Usłudze Chmurowej z włączoną funkcjonalnością automatycznej synchronizacji wersji plików (w przypadku usunięcia lub zmiany danych lokalnie dojdzie do zmiany/usunięcia danych przechowywanych w Usłudze Chmurowej);
--	---	---

		<ul style="list-style-type: none"> ➤ przechowywania kopii zapasowych w ramach jednego serwera, na tym samym dysku lub dyskach zamontowanych w tym samym serwerze lub komputerze (kopie zapasowe powinny być przechowywane w środowisku odrębnym od środowiska wykorzystywanego do codziennej pracy); ➤ wykonywanie kopii zapasowych na pendrive'ach (pamięć USB) lub nośnikach wykorzystujących pamięć typu flash (np. dyski SSD).
<p>2.9 2.10 2.11 2.12 2.13 2.14 2.15 2.16 3.10 3.11 3.12 3.13 3.14 4.9</p>	<p>Utrzymanie stałej kontroli nad wykorzystywanym sprzętem.</p> <p>Stosowanie wygaszacza ekranu.</p> <p>Korzystanie z oprogramowania umożliwiającego zdalne zablokowanie dostępu lub usunięcie danych ze sprzętu w przypadku zgubienia lub kradzieży sprzętu.</p> <p>Korzystanie z prywatnego sprzętu w celach zawodowych.</p> <p>Korzystanie w celach zawodowych wyłącznie ze sprzętu służbowego.</p> <p>Udostępnianie sprzętu służbowego osobie trzeciej (w tym członkowi rodziny) do korzystania.</p> <p>Korzystanie z zewnętrznego serwisu IT w formie zdalnej bez bieżącego nadzoru.</p> <p>Przekazywanie sprzętu do naprawy (z danymi) bez nadzoru.</p>	<p><u>Zalecane jest:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ stosowanie środków umożliwiających utrzymanie właściwej kontroli nad sprzętem wykorzystywanym w celach zawodowych, np. hasła administratora znane jedynie Adwokatowi, zakaz wynoszenia sprzętu poza Kancelarię, itp.; ➤ korzystanie z oprogramowania umożliwiającego zdalne zablokowanie dostępu lub usunięcie danych ze sprzętu w przypadku zgubienia lub kradzieży; ➤ korzystanie na komputerach z wygaszaczy ekranu i automatycznego blokowania ekranu urządzenia (w tym telefonu) po krótkiej bezczynności i ponowne inicjowanie po wpisaniu hasła; ➤ w przypadku wycofania z użycia sprzętu należy zadbać o właściwe zabezpieczenie danych na nich przetwarzanych, tj. Kancelaria powinna archiwizować wycofane nośniki danych (dyski, pendrive, nośniki danych) albo zapewnić ich protokolarne zniszczenie przez specjalistyczne podmioty świadczące usługi tego typu; ➤ usuwanie zużytego sprzętu wraz z profesjonalnym zniszczeniem dysków twardych (lub ich zachowaniem przez kancelarię). <p><u>Niezalecane jest:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ korzystanie z zewnętrznego serwisu IT w formie zdalnej bez bieżącego nadzoru; ➤ w przypadku awarii sprzętu – przekazywanie sprzętu do serwisu (bez usunięcia

		danych) bez nadzoru.
2.17 3.15	Ograniczenie lub wyłączenie działania w tle aplikacji i standardów komunikacji, które nie są wykorzystywane w sposób stały i konieczny.	<p><u>Zalecane jest:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ ograniczenie lub wyłączenie działania aplikacji w tle oraz standardów komunikacji, które nie są wykorzystywane w sposób stały i konieczny (w szczególności, zaleca się wyłączenie funkcji komunikacji bluetooth i wi-fi poza przypadkami świadomego korzystania z tej formy transmisji danych), ponieważ możliwe jest niezauważone ich wykorzystanie przez osobę nieuprawnioną.
6.7 8.7 10.2	<p>W przypadku korzystania z aplikacji lub usług, w ramach których dostawcy uzyskują dostęp do danych osobowych przetwarzanych przez Kancelarię, zawarcie stosownej DPA, zgodnej z przepisami RODO i zasadami dostępu do Tajemnicy zawodowej.</p> <p>Zawarcie DPA w przypadku korzystania z usług obsługi korespondencji (rejestracji poczty przychodzącej, skanowania poczty przychodzącej, przesyłania skanu poczty przychodzącej).</p> <p>Korzystanie z usług skanowania poczty przychodzącej.</p>	<p><u>Zalecane jest:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ w przypadku korzystania z aplikacji lub usług, w ramach których dostawcy uzyskują dostęp do danych osobowych przetwarzanych przez Kancelarię – zawarcie stosownej DPA, zgodnej z przepisami RODO i zasadami dostępu do Tajemnicy zawodowej (w szczególności jest to istotne w przypadku Usług Chmury Obliczeniowej); ➤ w przypadku korzystania z usług biur serwisowanych w zakresie obsługi korespondencji (rejestracji poczty przychodzącej, skanowania poczty przychodzącej, przesyłania skanu poczty przychodzącej) – zawarcie stosownej DPA. <p><u>Niezalecane jest:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ w przypadku korzystania z usług biur serwisowanych – korzystanie z usług skanowania poczty przychodzącej w celu uniemożliwienia zapoznania się przez pracowników biura serwisowanego z zawartością korespondencji adresowanej do Kancelarii.

<p>5.2 5.3 5.4 5.5 5.6 10.3</p>	<p>Korzystanie z publicznej (w tym udostępnianej przez osoby trzecie) sieci wi-fi bez jednoczesnego korzystania z zaufanego połączenia VPN.</p> <p>Korzystanie z prywatnej (udostępnianej przez zaufane podmioty, w tym klientów) sieci wi-fi bez jednoczesnego korzystania z zaufanego połączenia VPN.</p> <p>Jeśli jest to konieczne, korzystanie w miejscach publicznych z sieci udostępnianej samodzielnie od operatora telekomunikacyjnego (np. korzystając z funkcji hotspot w telefonie).</p> <p>Stosowanie biurowej sieci wi-fi o standardzie szyfrowania komunikacji co najmniej WPA-2.</p> <p>Korzystanie wyłącznie z odpowiednio zabezpieczonych przeglądarek internetowych.</p> <p>Korzystanie z ogólnodostępnej sieci wi-fi zapewnianej przez administratora biura lub wynajmującego.</p>	<p><u>Zalecane jest:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ korzystanie wyłącznie z bezpiecznych (co najmniej zapewniających logowanie się) połączeń internetowych i transmisji danych; ➤ jeśli korzystanie z transmisji danych jest konieczne poza biurem Kancelarii – korzystanie z sieci operatora telekomunikacyjnego, z którym Kancelaria ma zawartą umowę, lub przy wykorzystaniu zaufanych wirtualnych sieci prywatnych (tuneli VPN); ➤ w przypadku korzystania z biurowej sieci wi-fi Kancelarii – korzystanie z sieci wi-fi o standardzie szyfrowania komunikacji co najmniej WPA-2; ➤ w przypadku korzystania z narzędzi służących do wideokonferencji – stosowanie narzędzi zapewniających szyfrowanie komunikacji end-to-end lub przynajmniej stosujących Szyfrowanie „in transit”; ➤ korzystanie wyłącznie z zaufanych i odpowiednio zabezpieczonych przeglądarek internetowych; ➤ regularne aktualizowanie aplikacji przeglądarek internetowych, w tym w sposób automatyczny; ➤ korzystanie z przeglądarek po zastosowaniu wtyczek i funkcjonalności oprogramowania m.in. antywirusowego, zapory sieciowej; ➤ aby przeglądarki internetowe korzystały (o ile to technicznie możliwe i zasadne) z rozwiązań ochrony typu endpoint⁵, wtyczek blokujących okienka popup⁶; ➤ wyłączenie w ustawieniach przeglądarki internetowej funkcji autouzupelniania. ➤ aby strona internetowa Kancelarii była właściwie zabezpieczona, w tym posiadała certyfikat SSL/TLS;
---	--	--

⁵ Ochrona punktów końcowych.

⁶ Wyskakujące okna na stronie internetowej nad, pod i przed treścią wyświetlaną na stronie internetowej. Z reguły wykorzystywane są w celach reklamowych lub informacyjnych.

		<ul style="list-style-type: none"> ➤ w przypadku korzystania na stronie internetowej Kancelarii z formularzy kontaktowych zalecane jest stosownie mechanizmu CAPTCHA oraz odpowiednie zastosowanie przepisów RODO; <p><u>Niezalecane jest:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ korzystanie z komunikacji internetowej pochodzącej z publicznie dostępnego wi-fi lub wi-fi znajdującego się w posiadaniu i pod nadzorem niezaufanych osób trzecich (w szczególności dotyczy do wi-fi dostępnego w biurach serwisowanych) bez jednoczesnego korzystania z zaufanego połączenia VPN; ➤ korzystanie z komunikacji internetowej pochodzącej z wi-fi znajdującego się w posiadaniu i pod nadzorem osób trzecich (np. sieć klienta) bez jednoczesnego korzystania z zaufanego połączenia VPN; ➤ korzystanie z usług kafejek internetowych w celach zawodowych; ➤ prowadzenie komunikacji z potencjalnymi klientami za pośrednictwem strony internetowej Kancelarii (chat lub formularz kontaktowy) w sprawach innych niż w celu nawiązania kontaktu z uwagi na możliwość przejęcia komunikacji przez osoby nieupoważnione.
<p>1.3 6.11 8.8 11.6 6.12 8.11</p>	<p>Korzystanie z rozwiązań i usług informatycznych tylko od zaufanych dostawców, posiadających siedzibę na terytorium EOG, którzy umożliwiają (gdy dochodzi do powierzenia przetwarzania danych osobowych) zawarcie stosownej DPA, a także przetwarzających powierzone dane na terytorium EOG. Przechowywanie (retencja) danych na</p>	<p><u>Zalecane jest:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ korzystanie przede wszystkim z rozwiązań i usług informatycznych od zaufanych dostawców mających siedzibę na terytorium EOG oraz przetwarzających dane Kancelarii na terytorium EOG; ➤ w przypadku powierzenia przetwarzania danych osobowych – zawarcie stosownej DPA; ➤ korzystanie z rozwiązań i usług, które są regularnie aktualizowane przez dostawcę; ➤ przed wyborem rozwiązania i usług – przeprowadzenie (w tym przy udziale

	terytorium EOG.	<p>zewnętrznego specjalisty, jeśli Kancelaria nie posiada odpowiednich zasobów wiedzy i umiejętności w tym zakresie) szczegółowej weryfikacji rozwiązania i usługi pod kątem zasad bezpieczeństwa informatycznego, przepisów prawa oraz wymogów związanych z przetwarzaniem Tajemnicy zawodowej;</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ w przypadku jakichkolwiek wątpliwości odnośnie dostawcy usług lub jakości i bezpieczeństwa świadczonych usług – rezygnację z wyboru lub korzystania z danego rozwiązania lub usługi; ➤ korzystanie z rozwiązań i usług, których dostawcy umożliwiają wybór lokalizacji przechowywania danych. <p><u>Niezalecane jest:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ korzystanie z rozwiązań i usług, które nie umożliwiają przechowywania danych na terytorium EOG, <u>z zastrzeżeniem że, w przypadku konieczności wyboru miejsca przetwarzania danych poza terytorium EOG należy w pierwszej kolejności rozpatrzyć możliwość przetwarzania na terytorium EFTA lub terytorium UK (z wyłączeniem terytoriów zależnych).</u>
6.8 6.9 6.10 6.12 6.13	<p>Korzystanie z własnego serwera pocztowego.</p> <p>W przypadku korzystania z poczty elektronicznej w ramach Usług Online, korzystanie w modelu biznesowym wraz z zawarciem DPA.</p> <p>Korzystanie z darmowych skrzynek pocztowych, w tym przeznaczonych do innych niż zawodowych celów.</p>	<p><u>Zalecane jest:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ w przypadku korzystania przez Kancelarię ze skrzynek korespondencji e-mail w modelu SaaS konieczne jest wykorzystywanie w tym celu wyłącznie zaufanych Dostawców Usług Chmurowych; ➤ korzystanie z usługi poczty elektronicznej wyłącznie w standardzie biznesowym, wraz z zawarciem stosownego DPA (uwzględniającego ewentualne przetwarzanie danych szczególnych w rozumieniu RODO i Tajemnicy zawodowej); ➤ korzystanie z usług korespondencji e-mail umożliwiających przechowywanie danych na terytorium EOG;

	<p>Przechowywanie (retencja) danych na terytorium EOG.</p> <p>Przechowywanie (retencja) danych na terytorium poza EOG.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ okresowa archiwizacja danych (wiadomości i załączników) poza Klientem pocztowym; ➤ prawidłowa konfiguracja narzędzi antyspamowych (wraz z właściwymi regułami) oraz stosowanie zapory sieciowej; <p>W nawiązaniu również do zaleceń określonych w pkt 6.5 i 6.6:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ należy dołożyć szczególnej staranności związanej z zapewnieniem poufności korespondencji przesyłanej poza Kancelarię, z zastrzeżeniem, że z uwagi na ograniczone możliwości techniczne, Kancelaria może od nich odstąpić według własnej oceny koniecznych do zastosowania środków; ➤ zaleca się stosowanie pomiędzy Klientami pocztowymi nadawcy i adresata szyfrowania komunikacji w modelu end-to-end; ➤ w przypadku braku możliwości szyfrowania komunikacji w modelu end-to-end, zaleca się stosowanie szyfrowania przez nadawcę całej wiadomości e-mail (zapoznanie się adresata jest możliwe na serwerze dostawcy Klienta pocztowego nadawcy); ➤ w przypadku braku powyższej możliwości lub rezygnacji z takiej formy zabezpieczeń (np. z uwagi na ustalenia z adresatem), zaleca się szyfrowanie i hasłowanie załączników wiadomości e-mail (wraz z przekazaniem odrębnym kanałem komunikacyjnym haseł dostępu); <p><u>Niezalecane jest:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ korzystanie z usług poczty elektronicznej w standardach innych niż biznesowe i bez zawarcia stosownej DPA, np. darmowych; ➤ w przypadku konieczności przesyłania informacji objętych Tajemnicą zawodową obrońcą nie zaleca się w tym celu korzystania ani z korespondencji e-mail ani komunikatorów ani usług internetowych przesyłania dużych paczek danych.
--	--	---

<p>8.9 8.10 8.11</p>	<p>Korzystanie z Usług Online zapewniających możliwość kontroli logów i dostępu.</p> <p>Korzystanie z Usług Online wyłącznie w standardzie biznesowym.</p> <p>Przechowywanie (retencja) danych na terytorium EOG.</p>	<p><u>Zalecane jest:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ korzystanie z narzędzi umożliwiających monitoring/audyt logów (o ile jest to możliwe z uwagi na możliwości funkcjonalne Usługi Online); ➤ w przypadku przetwarzania przez Kancelarię danych w Usługach Online – wykorzystywanie w tym celu wyłącznie zaufanych Dostawców Usług Chmurowych; ➤ korzystanie z Usługi Online – wyłącznie w standardzie biznesowym, wraz z zawarciem stosownego DPA, uwzględniającego ewentualne przetwarzanie danych osobowych należących do szczególnych kategorii danych w rozumieniu RODO i Tajemnicy zawodowej; ➤ regularne wykonywanie dodatkowej lokalnej kopii zapasowej danych zgromadzonych w Usługach Online; ➤ stworzenie planu ciągłości działania Usługi Online i ewentualnego jej przywracania (wraz z odzyskiwaniem danych) na wypadek awarii; ➤ blokowanie udostępniania zasobów danych przetwarzanych w ramach Usługi Online bez dodatkowej autoryzacji. <p><u>Niezalecane jest:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ przetwarzanie w Usługach Online danych objętych Tajemnicą zawodową obrońcą bez dodatkowego szyfrowania danych w sposób uniemożliwiający zapoznanie się z tymi danymi Dostawcy Usługi Online; ➤ przetwarzanie danych poza terytorium EOG, <u>z zastrzeżeniem że, w przypadku konieczności wyboru miejsca przetwarzania danych poza terytorium EOG należy w pierwszej kolejności rozpatrzyć możliwość przetwarzania na terytorium EFTA lub terytorium UK (z wyłączeniem terytoriów zależnych).</u>
------------------------------	---	---

<p>9.3 9.4 9.5</p>	<p>Przekazywanie danych poza Kancelarię przy wykorzystaniu Usług Chmurowych w standardzie biznesowym.</p> <p>Przekazywanie danych poza Kancelarię przy wykorzystaniu narzędzi lub usług darmowych, w tym niezapewniających standardów biznesowych i standardów ochrony danych osobowych.</p> <p>Przekazywanie danych poza Kancelarię na nośnikach danych bez hasła dostępu.</p>	<p><u>Zalecane jest:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ aby ewentualne przekazywanie przez Kancelarię danych objętych Tajemnicą zawodową poza Kancelarię (w tym klientom) nastąpiło wyłącznie przy zachowaniu właściwych standardów bezpieczeństwa i z zapewnieniem ochrony Tajemnicy zawodowej; ➤ udostępnienia danych przy wykorzystaniu Usługi Chmurowej, której subskrybentem jest Kancelaria lub na nośnikach danych zabezpieczonych silnym hasłem dostępu; ➤ szyfrowanie przekazywanych danych wraz z silnym hasłem dostępowym. <p><u>Niezalecane jest:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ udostępnianie danych poufnych przy wykorzystaniu darmowych narzędzi i usług, niespełniających standardów biznesowych i bez zawarcia stosownej DPA; ➤ udostępnienia danych na płytach CD/DVD-RW, na dyskach zewnętrznych lub pendrive'ach bez odpowiedniego szyfrowania. <p>W przypadku oczekiwania klienta Kancelarii do przekazania mu danych go dotyczących w sposób sprzeczny z zasadami bezpieczeństwa (w szczególności bez szyfrowania danych lub zabezpieczenia hasłem), zalecane jest uzyskanie przez Kancelarię potwierdzenia wydania takiej dyspozycji przez klienta, po uprzednim ogólnym poinformowaniu klienta o możliwych ryzykach z tym związanych.</p>
<p>10.4 10.5</p>	<p>Korzystanie z usług/najmu biur serwisowanych, jeśli nie zapewniają właściwych standardów bezpieczeństwa pozwalających na utrzymanie poufności</p>	<p><u>Zalecane jest:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ aby dostęp do miejsca przechowywania dokumentów i sprzętów Kancelarii był nadzorowany i ograniczony do Personelu, z zastrzeżeniem, że klucze/karty

<p>10.6 10.7</p>	<p>danych znajdujących się w posiadaniu Kancelarii, w tym informacji objętych Tajemnicą zawodową.</p> <p>Korzystanie z ogólnodostępnego sprzętu komputerowego.</p> <p>Korzystanie z ogólnodostępnego serwera.</p> <p>Skanowanie lub drukowanie na sprzęcie ogólnodostępnym.</p>	<p>wejściowe do pomieszczeń zajmowanych przez Kancelarię nie powinny być wykorzystane przez administratora biura lub wynajmującego bez uprzedniego poinformowania Kancelarii i wyłącznie w przypadkach zdarzeń dotyczących bezpieczeństwa biura i budynku;</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ wprowadzenie polityki czystego biurka (po zakończonej pracy wszelkie dokumenty i sprzęt przenośny powinien być przechowywany w zamykanych bezpiecznych szafach); ➤ szyfrowanie komunikacji i danych przetwarzanych w sieci informatycznej biura serwisowanego (z zastrzeżeniem, że nie zaleca się korzystania z sieci wi-fi udostępnianego przez takie biuro). <p><u>Niezalecane jest:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ korzystanie z usług/najmu biur serwisowanych, jeśli nie zapewniają właściwych dla danej kategorii przetwarzanych danych standardów bezpieczeństwa pozwalających na utrzymanie poufności danych znajdujących się w posiadaniu Kancelarii, w tym informacji objętych Tajemnicą zawodową (Kancelaria powinna dokonać w tym zakresie oceny i podjąć odpowiednie środki w celu zapewnienia tych standardów); ➤ korzystanie z ogólnodostępnej sieci wi-fi, komputera lub serwera zapewnianych przez administratora biura lub wynajmującego; ➤ skanowanie lub drukowanie dokumentów objętych Tajemnicą zawodową na ogólnodostępnym sprzęcie zapewnianym przez administratora biura lub wynajmującego.
<p>1.7</p>	<p>Regularne szkolenia w zakresie wdrożonych polityk bezpieczeństwa i zasad korzystania ze sprzętu i usług.</p>	<p><u>Zalecane jest:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ aby Adwokat posiadał podstawową wiedzę z zakresu korzystania z rozwiązań informatycznych wykorzystywanych przez Kancelarię, w tym w zakresie

		<p>cyberzagrożeń;</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ aby Adwokat odbywał regularne szkolenia z zakresu bezpieczeństwa informacji i cyberbezpieczeństwa.
<p>12.1 12.2 12.3 12.4 12.5</p>	<p>Korzystanie z usług zewnętrznego wsparcia informatycznego wyłącznie przy zachowaniu zasad bezpieczeństwa, w tym poufności danych znajdujących się w posiadaniu Kancelarii.</p> <p>Powierzenie funkcji Administratora Systemów Informatycznych zewnętrznemu dostawcy usług.</p> <p>Zawarcie DPA.</p> <p>Wsparcie lokalne w biurze Kancelarii.</p> <p>Wsparcie z dostępem zdalnym bez stałej kontroli dostępu przez członka Personelu Kancelarii.</p>	<p><u>Zalecane jest:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ korzystanie z usług zewnętrznego wsparcia informatycznego wyłącznie przy zachowaniu zasad bezpieczeństwa, w tym poufności danych znajdujących się w posiadaniu Kancelarii; ➤ w przypadku korzystania z zewnętrznego wsparcia informatycznego w ramach, którego dostawca uzyskuje lub może uzyskać dostęp do danych osobowych – zawarcie stosownego DPA; ➤ aby wsparcie było świadczone w biurze Kancelarii i pod nadzorem; ➤ w przypadku korzystania ze wsparcia świadczonego w sposób zdalny nadzorowanie czynności członka personelu usługodawcy. <p><u>Niezalecane jest:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ korzystanie ze wsparcia świadczonego w sposób zdalny bez stałej kontroli dostępu przez członka Personelu Kancelarii.
<p>1.4</p>	<p>Zapewnienie fizycznych zabezpieczeń dostępu do miejsc przechowywania sprzętu i nośników danych.</p>	<p><u>Zalecane jest:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ aby dostęp do miejsca przechowywania dokumentów i sprzętów Kancelarii był nadzorowany i ograniczony do kręgu osób upoważnionych, z zastrzeżeniem, że klucze/karty wejściowe do pomieszczeń zajmowanych przez Kancelarię nie powinny być wykorzystane przez administratora biura lub wynajmującego bez uprzedniego poinformowania Kancelarii i wyłącznie w przypadkach zdarzeń

		<p>dotyczących bezpieczeństwa biura i budynku,</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ w trakcie transportu sprzęt i nośniki danych powinny zostać w sposób właściwy zabezpieczone przed dostępem osób nieuprawnionych.
1.5	Korzystanie ze sprzętu należącego do osób trzecich, w szczególności przy dostępie do informacji objętych Tajemnicą zawodową.	<p><u>Zalecane jest:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ korzystanie wyłącznie ze sprzętu służbowego Kancelarii w celach zawodowych celem zminimalizowania kręgu osób, które mogą mieć dostęp do Tajemnicy zawodowej. <p><u>Niezalecane jest:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ korzystanie ze sprzętu należącego do osób trzecich, skanowania lub drukowania na takim sprzęcie, a w szczególności przy dostępie do informacji objętych Tajemnicą zawodową; ➤ skanowanie lub drukowanie poza biurem na sprzęcie należącym do osób trzecich (w tym w kafejkach internetowych i biurach serwisowanych).
1.8	Wykupienie ubezpieczenia w zakresie odpowiedzialności dotyczącej cyberbezpieczeństwa i RODO.	<p><u>Zalecane opcjonalnie jest:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ wykupienie przez Kancelarię stosownego ubezpieczenia w zakresie odpowiedzialności Kancelarii za szkody spowodowane przez Incydenty.

ROZDZIAŁ II
ZALECENIA DODATKOWE – KANCELARIE MAŁE, ŚREDNIE I DUŻE

NUMER ZALECENIA	CZEGO DOTYCZY?	WYJAŚNIENIA
1.1	Korzystanie wyłącznie z licencjonowanego i aktualnego oprogramowania przeznaczonego do komercyjnego zastosowania.	<p><u>Zalecane jest:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ w przypadku Kancelarii małych (posiadających wykwalifikowane stałe wsparcie informatyczne) oraz średnich i dużych – stosowanie zcentralizowanego aktualizowania oprogramowania lub aplikacji na urządzeniach mobilnych przy wykorzystaniu aplikacji do zarządzania urządzeniami (MDM).
1.3	Korzystanie z rozwiązań i usług informatycznych tylko od zaufanych dostawców, posiadających siedzibę na terytorium EOG, którzy umożliwiają (gdy dochodzi do powierzenia przetwarzania danych osobowych) zawarcie stosownej DPA, a także przetwarzających powierzone dane na terytorium EOG.	<p><u>Zalecane jest:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ wdrożenie polityki wyboru rozwiązań, usług i dostawców wraz z określeniem minimalnych wymogów technicznych i prawnych uwzględnianych przy ich wyborze przez Kancelarię zgodnie z oceną ryzyka przetwarzania danych.
1.6	Okresowy przegląd cyberzagrożeń i dostosowanie stosownych środków technicznych i organizacyjnych przy uwzględnieniu istniejących i potencjalnych ryzyk.	<p><u>Zalecane jest:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ przeprowadzanie okresowych przeglądów i audytów wewnętrznych wymagań dla wykorzystywanych rozwiązań i sprzętu, z uwagi na zmieniającą się technikę informatyczną; ➤ dostosowanie stosowanych środków technicznych i organizacyjnych przy uwzględnieniu istniejących i potencjalnych ryzyk dla bezpieczeństwa danych przetwarzanych przez Kancelarię; ➤ stosowanie modelu PDCA (Plan-Do-Check-Act), podejścia Privacy by Design i

		Security by Design.
2.3 3.3 4.3 6.3 7.3 8.3 11.3	Przeprowadzanie okresowej zmiany haseł.	<p><u>Zalecane jest:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ przeprowadzanie okresowej zmiany haseł, nie rzadziej niż co 1 miesiąc, przy czym decyzja w tym przedmiocie powinna uwzględniać przyjętą w Kancelarii klasyfikację przetwarzanych informacji oraz wdrożone procedury, ➤ aby decyzja o okresowej zmianie haseł lub jej częstotliwość uwzględniona była we wdrożonych procedurach bezpieczeństwa oraz systemie zarządzania bezpieczeństwem informacji.
13.1	Stosowanie polityki zarządzania konfiguracją, dostępem oraz monitorowaniem dostępu i sieci.	<p><u>Zalecane jest:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ w przypadku Kancelarii małych (posiadających wykwalifikowane stałe wsparcie informatyczne), średnich i dużych – wdrożenie polityki zarządzania dostępami do systemów, aplikacji i sprzętu Kancelarii, wraz z narzędziami umożliwiającymi monitoring/audyt logów (o ile jest to możliwe z uwagi na możliwości funkcjonalne wykorzystywanych systemów, aplikacji i sprzętu), ➤ aby przydzielane użytkownikom loginy były zindywidualizowane, tj. przypisane tylko do jednego użytkownika i w sposób zapewniający jego identyfikację, ➤ aby użytkownik otrzymał określony dostęp do zasobów infrastruktury Kancelarii w minimalnym zakresie i tylko przez okres jaki jest zasadny z perspektywy podejmowanych czynności i realizacji procesów organizacyjnych Kancelarii, ➤ w przypadku Kancelarii małych, średnich i dużych – wprowadzenie klasyfikacji uprawnień i kategorii użytkowników, ➤ w przypadku Kancelarii małych (posiadających wykwalifikowane stałe wsparcie informatyczne), średnich i dużych – prowadzenie monitorowania sieci (w tym ruchu

		<p>sieciowego i urządzeń sieciowych) wraz z automatycznym powiadomieniem o wykrytych zagrożeniach,</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ w przypadku Kancelarii dużych – rozważenie korzystania z systemów detekcji anomalii IDPS (Intrusion Detection / Prevention System) oraz SIEM (Security Incident and Event Management), ➤ w przypadku Kancelarii średnich i dużych – rozważenie wprowadzenia segmentacji sieci wewnętrznej poprzez wydzielenie sieci VLAN (virtual local area network). <p><u>Niezalecane jest:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ wykorzystywanie loginów, haseł lub służbowych adresów e-mail w innym celu niż związanym z świadczeniem usług i wykonywaniem zawodu, tj. nie zaleca się aby były one wykorzystywane w celach prywatnych (np. posłużenie się służbowym adresem e-mail do obsługi profilu prywatnego konta użytkownika na portalu Facebook). <p>W przypadku Kancelarii jednoosobowych stosowanie się do powyższych zaleceń może utrudnić funkcjonowanie Kancelarii bez istotnej poprawy poziomu bezpieczeństwa. Kancelarie tego typu powinny rozważyć (w przypadku posiadania niezbędnych kompetencji lub w przypadku planowanej zmiany ich statusu na Kancelarię małą) zasadność stosowania się do powyższych zaleceń.</p>
13.2	Wdrożenie w Kancelarii norm ISO z rodziny ISO/IEC 27000.	<p><u>Zalecane jest:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ wdrożenie w Kancelarii średniej i dużej norm ISO z rodziny ISO/IEC 27000 (wg wersji wybranej z przygotowanych przez Polski Komitet Normalizacyjny), a w szczególności: ISO/IEC 27000 (Technologia informacyjna – Techniki bezpieczeństwa – Systemy zarządzania bezpieczeństwem informacji – Przegląd i słownictwo),

		<p>ISO/IEC 27001 (Technologia informacyjna – Techniki bezpieczeństwa – Systemy zarządzania bezpieczeństwem informacji – Wymagania), ISO/IEC 27002 (Kontrola bezpieczeństwa informacji), ISO/IEC 27017 (Technika informatyczna – Techniki bezpieczeństwa – Praktyczne zasady zabezpieczenia informacji na podstawie ISO/IEC 27002 dla usług w chmurze), ISO/IEC 27018 (Technika informatyczna – Techniki bezpieczeństwa – Praktyczne zasady ochrony informacji o identyfikowalnych osobach (PII) w chmurach publicznych działających jako przetwarzający PII), ISO/IEC 27032 (Technika informatyczna – Techniki bezpieczeństwa – Wytyczne dotyczące cyberbezpieczeństwa).</p> <p>Uzyskanie certyfikatu zgodności z normami ISO nie jest konieczne. Wdrożenie ww. norm w Kancelarii małej jest zalecane opcjonalnie.</p>
13.3	<p>Wdrożenie wewnętrznych polityk bezpieczeństwa w zakresie przetwarzania w Kancelarii informacji (w szczególności dotyczącej retencji danych), w tym danych objętych Tajemnicą zawodową.</p>	<p><u>Zalecane jest:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ wdrożenie wewnętrznej polityki bezpieczeństwa przetwarzanych informacji, w szczególności zawierającej wytyczne dotyczące przetwarzania danych. W przypadku Kancelarii małych jest to zalecenie opcjonalne. <p>W przypadku wdrożenia polityki bezpieczeństwa przetwarzanych informacji Kancelaria powinna zidentyfikować kluczowe zasoby informacji, w szczególności informacje i dokumenty klientów, kluczowe usługi i rejestry/zbiory, które mają krytyczne znaczenie dla jego działalności. Ponadto, polityka powinna zawierać przy tym m.in.:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) identyfikację potencjalnych zagrożeń i Incydentów (wraz z prawdopodobieństwem wystąpienia) oraz rozważeniem możliwych reakcji/środków; b) identyfikację procesów realizowanych w organizacji Kancelarii; c) politykę zarządzania siecią, sprzętem, usługami i uprawnieniami; d) stosowną dokumentację z zakresu ochrony danych osobowych (jeśli jest wymagana).

13.4	Wdrożenie planu ciągłości działania istotnych elementów infrastruktury (usług) informatycznej Kancelarii i odzyskiwania danych (data recovery).	<p><u>Zalecane jest:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ wdrożenie planu ciągłości działania istotnych elementów infrastruktury (usług) informatycznej Kancelarii i odzyskiwania danych (data recovery). W przypadku Kancelarii małych jest to zalecenie opcjonalne.
13.5	Regularne szkolenia Personelu w zakresie wdrożonych polityk bezpieczeństwa i zasad korzystania ze sprzętu i usług.	<p><u>Zalecane jest:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ przeprowadzanie regularnych szkoleń Personelu z zakresu stosowanych w Kancelarii polityk i procedur, w szczególności dotyczących bezpieczeństwa informacji i cyberbezpieczeństwa.
13.6	Powierzenie administrowania i nadzoru nad infrastrukturą informatyczną Kancelarii osobie pełniącej funkcję Administratora Systemu Informatycznego (ASI).	<p><u>Zalecane jest:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ powierzenie administrowania i nadzoru nad infrastrukturą informatyczną Kancelarii osobie pełniącej funkcję Administratora Systemu Informatycznego (ASI) na podstawie odpowiedniej umowy; ➤ w przypadku Kancelarii dużych – aby funkcję ASI pełnił wykwalifikowany członek Personelu. <p>W przypadku Kancelarii małych jest to zalecenie opcjonalne.</p>
13.7	Posiadanie ubezpieczenia w zakresie odpowiedzialności dotyczącej cyberbezpieczeństwa i RODO.	<p><u>Zalecane jest:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ wykupienie przez Kancelarię stosownego ubezpieczenia w zakresie odpowiedzialności Kancelarii za szkody spowodowane przez Incydenty.
13.8	Aktualizacja oprogramowania przy wykorzystaniu środowiska testowego, w	<p><u>Zalecane jest:</u></p>

	<p>celu weryfikacji wpływu aktualizacji na działanie tych systemów i ewentualnego wykrycia podatności.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ w przypadku Kancelarii dużych – przeprowadzanie aktualizacji oprogramowania istotnego z punktu widzenia podatności na Incydenty przy wykorzystaniu środowiska testowego, w celu weryfikacji wpływu aktualizacji na działanie tych systemów i ewentualnego wykrycia podatności. <p>W przypadku Kancelarii małych i średnich jest to zalecenie opcjonalne.</p>
<p>14.1 14.2 14.3 14.4 15.1 15.2 15.3 16.1</p>	<p>Korzystanie przez Personel z prywatnego sprzętu w celach zawodowych.</p> <p>Korzystanie przez Personel w celach zawodowych wyłącznie ze sprzętu służbowego.</p> <p>Korzystanie z zewnętrznego serwisu IT w formie zdalnej bez bieżącego nadzoru członka Personelu.</p> <p>Stosowanie Hasła administratora.</p> <p>Prowadzenie ewidencji sprzętu powierzonego Personelowi.</p> <p>Wdrożenie polityki bezpieczeństwa.</p>	<p><u>Zalecane jest:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ stosowanie aplikacji do administracyjnego zarządzania urządzeniami (MDM); ➤ stosowanie Hasła administratora z pełnym dostępem do zasobów i ustawień systemu, deponowane w bezpiecznej kopercie w szafie pancerniej. Pozwoli to zabezpieczyć dostęp do zasobów Kancelarii w przypadku zaistnienia Incydentu; ➤ w przypadku serwerów – stosowanie zasilania UPS; ➤ w przypadku serwerów kolokowanych u podmiotów trzecich zalecane jest stosowanie redundancji łączy i narzędzi sieciowych; ➤ korzystanie przez Personel w celach zawodowych wyłącznie ze sprzętu służbowego; ➤ wdrożenie polityki bezpieczeństwa (w szczególności w przypadku eksploatacji serwera lokalnego); ➤ w przypadku korzystania z własnych lub kolokowanych serwerów – zapewnienie redundancji łączy i narzędzi sieciowych, co wiąże się z zapewnieniem utrzymania ciągłości działania infrastruktury serwerowej Kancelarii, a więc i możliwości działalności bieżącej (w przypadku przechowywania danych objętych Tajemnicą zawodową). <p><u>Niezalecane jest:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ aby serwery własne, serwery kolokowane i hostowane, a także serwery

		<p>wykorzystywane przez Dostawcę Usługi Chmurowej znajdowały się poza terytorium EOG (jeśli jednak dane będą przechowywane poza EOG, to niezbędne jest zawarcie stosownej DPA zgodnej z właściwymi aktami prawnymi, w tym Decyzją Wykonawczą Komisji (UE) 2021/914);</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ stosowanie polityki korzystania przez Personel w celach zawodowych z prywatnego sprzętu (tzw. BYOD); ➤ korzystanie z zewnętrznego serwisu IT w formie zdalnej bez bieżącego nadzoru członka Personelu; ➤ w przypadku awarii sprzętu – przekazywanie sprzętu do serwisu (bez usunięcia danych) bez nadzoru członka Personelu.
17.1	Korzystanie z własnego serwera pocztowego.	<p><u>Zalecane jest:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ w przypadku Kancelarii dużych – korzystanie z własnego serwera pocztowego, co jednak wymaga posiadania odpowiednich zasobów i kompetencji; w przypadku Kancelarii średnich jest do zalecenie opcjonalne; ➤ blokowanie możliwości (bez autoryzacji) przesyłania przez członka Personelu za pośrednictwem korespondencji e-mail większych paczek danych; ➤ wprowadzenie możliwości dokonywania przez Personel zgłoszeń podejrzanych wiadomości e-mail obejmowanych automatycznie kwarantanną (przed ich analizą przez administratora).
18.1 19.1 20.1	Wdrożenie polityki wydawania danych uprawnionym organom w przypadkach określonych przepisami prawa.	<p><u>Zalecane jest:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ wdrożenie polityki dostępu i wydawania danych uprawnionym organom w przypadkach określonych przepisami praw; w szczególności zawierających procedurę zapewnienia zachowania Tajemnicy zawodowej.

21.1	Korzystanie z usług podmiotu posiadającego zweryfikowaną wiedzę z zakresu rozwiązań sieciowych i ISO z rodziny ISO/IEC 27000.	<p><u>Zalecane jest:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ w przypadku Kancelarii średnich i dużych – korzystanie z usług podmiotu posiadającego zweryfikowaną wiedzę z zakresu rozwiązań sieciowych i ISO z rodziny ISO/IEC 27000. <p>W przypadku Kancelarii małych jest to zalecenie opcjonalne.</p>
------	---	--